

ПЕРШІ КРОКИ ДО ПРОФЕСІЇ

Кравченко Л.В.

Про що мріє кожен поважуючий себе вчитель, який працює в школі? Про те, щоб його учні, закінчивши школу, прийшли через кілька років до нього в гості і подякували за те, що він не просто вчив їх законам фізики та хімії, а за те, що допоміг знайти себе: вибрати професію, визначитися із захопленнями, навчив критично мислити, робити висновки, відстоювати свою думку. Словом, учитель мріє про те, щоб його діти стали успішними в житті. Тоді він зможе спокійно сказати: «Я не даремно жив і працював».

«Загальноосвітня школа України має здійснити прорив до якісно нової освіти всіх дітей шкільного віку», — задекларовано в концепції загальної середньої освіти 12-річної школи. На жаль, класно-урочна система з переваженою навчальною програмою, відверто невдалими підручниками не дають вчителю можливість реалізувати в повній мірі цілі та завдання з виховання успішного учня. Коли це робити, якщо кожен урок учитель має викладати нову тему, розв'язувати велику кількість задач, щоб підготувати дитину до контрольної роботи, до іспитів, зовнішнього тестування? Це не є погано, але часу на розвиток особистості, на жаль, не залишається.

Є ще один аспект проблеми, на якому я хотіла би зупинитись. Школа, у якій я, учитель фізики, інформатики та технологій, викладаю, як і багато інших, профільна, з поглибленим вивченням іноземних мов. Програма для таких класів передбачає тільки одну годину інформатики, а технологій немає взагалі, бо ті години віддають на вивчення країнознавства та другої іноземної мови. Але перед вчителем стоїть задача формування різноманітних навичок роботи за допомогою комп'ютера. Як у таких умовах можна формувати комунікативну та комп'ютерну компетентності учнів, як посилювати практично-діяльну та творчу складові в освіті дитини? Відповідь тільки одна — у позаурочний час. А для того, щоб ця дитина мала бажання у свій вільний час навчатися, це навчання потрібно зробити не тільки корисним, а перш за все, захоплюючим.

Керівник Горлівської міської дитячої газети «Скрепка», Ірина Леонідівна Шевченко, стверджує, що школа без газети та театру неповноцінна. Я теж так вважала і вважаю, тому, коли стало питання декілька років назад: існувати чи ні шкільній пресі, то я із задоволенням взялась за цю справу. Тому що саме робота у шкільній газеті може «дати в руки подрастающего поколения средства, позволяющие определить свое место в окружающем мире, познать самих себя, выработать необходимые навыки» (Жак Гонне, Франція). Преса у школі здатна виховувати у дітей справжню активну громадянську позицію.

Найкращою формою роботи для цього є проектна методика, яка впроваджується у школах вже друге десятиліття. Особливо широко метод проектів став використовуватися в останні роки одночасно з розвитком телекомунікаційних технологій. Неодмінна властивість будь-якого проекту: особистісна мотивація. Якщо учнів змушують робити «проект», який їм не цікавий, то ця методика не має нічого спільного з проектуванням. У проекті дитина вирішує індивідуально-значиму для

нього проблему. Якщо особистісної зацікавленості немає, немає і проекту.

Головною метою проекту «Перші кроки до професії» є пошук свого місця в житті через професійну діяльність (редактора, журналіста, дизайнера, фотографа). А в рамках цієї мети учні навчаються користуватись різноманітним програмним забезпеченням, використовувати його для створення різноманітного продукту, навчаються шукати інформацію різними способами, узагальнювати, аналізувати її, робити висновки, розвивають творчі здібності, а також, підвищують рівень грамотності.

Проект розраховано на 6 тижнів (саме цей час потрібен для створення номера газети). За навчальний рік учні випускають 5–6 номерів газети, тобто ця проектна діяльність має циклічний характер.

І етап (1 тиждень). Організація роботи: обговорювання плану роботи, колективна робота над розкладом проекту, створення списку поточних справ, розподіл учнів на групи, отримання завдань.

На цьому етапі треба визначити тему, яка хвилює школярів. У рамках роботи шкільної газети це мають бути не одна, а декілька тем. Зробити це досить не важко: на початку роботи над кожним номером ми проводимо опитування учнів, використовуючи для цього різні методи. По-перше, у школі в коридорі висить ящик з назвою нашої газети «School Street», у який кожен учень може покласти своє посилання на будь-яку тему. По-друге, у соціальному сервісі «В контакте» створена «Група особого мнения», у якій перед початком номера проводиться опитування під умовною назвою «Про що ти хотів би прочитати у газеті» (рис. 1). По-третє, учні, які беруть участь у проекті, на заняттях пропонують безліч своїх тем. Так що з вибором тем проблем бути не повинно.

Створення робочих груп відбуваються за фахом: група журналістів (їх може бути декілька, якщо у проекті бере участь багато дітей з різних класів), група редакторів (таких завжди мало), група дизайнерів-верстальників, WEB-дизайнерів та група фотографів. Кожна група сама вирішує, що і коли (у межах часу, відпущеного на

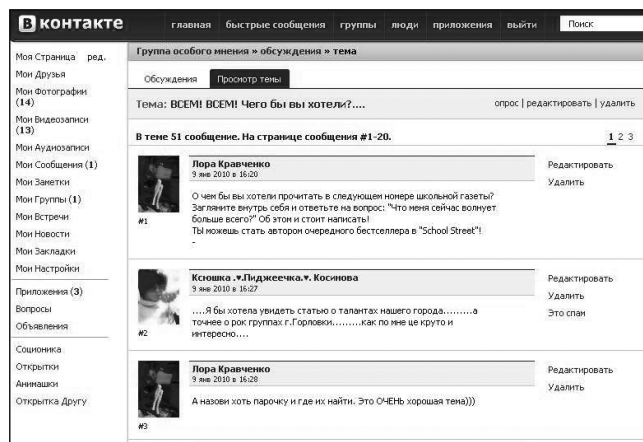

Рис. 1

проект) їй робити. Тут головне не нав'язувати чіткого плану, у деталях розробленого вчителем, у проектуванні обов'язково повинен бути присутнім момент вибору. Ситуацію вибору створює вчитель завдяки формулюванню загальної задачі. Наприклад, у школі проводяться змагання між командами класів із футболу. Журналіст сам вирішує, який жанр журналістики він буде використовувати: інтерв'ю, нарис, репортаж, або щось інше. Самостійно вирішує, з якими гравцями бесідувати, які запитання ставити. Звичайно, учні потребують допомоги вчителя, його поради, консультації, які надаються на факультативі або на заняттях гуртка (це, як вирішить адміністрація школи). Але ніякого диктату думки!

Доречі, на першому етапі проходять факультативні 1–2 заняття з основ журналістики та основ дизайну, навіть якщо таких тем немає у плані факультативу. На цих заняттях учні вивчають жанри журналістики, основи верстки газети. Питання WEB-дизайну можна обговорювати на уроках інформатики, приділяючи їм невелику частину часу уроку.

II етап (2 тижні). Робота над статтями, консультації фахівців (журналістів-старшокласників з досвідом), проведення опитувань, обговорень проблемних питань у мережі Інтернет. Набір текстів, сканування фотографій.

Після того, як теми обрано, кожна група розпочинає роботу над своїм завданням: діти пишуть статті, редагують, фотографують, удосконалюють дизайнерську майстерність. Усі учні реєструються у мережі Microsoft Live та користуються сервісом Microsoft Office Live Workspace (рис. 2). Ця он-лайн-служба позиціонується як природне продовження технологій Microsoft Office й одночасно є подальшим розвитком можливостей служб Windows Live у рамках реалізації компанією Microsoft стратегії Software + Services, тобто комбінованого розгортання програмного забезпечення — локально і в режимі онлайн-ової служби Інтернету. Microsoft Office Live Workspace дозволяє зберігати документи загальним обсягом до 5 ГБ, спільно працювати над документами Microsoft Office Word, Excel і PowerPoint, залишати коментарі. Обмін швидкими повідомленнями здійснюється за допомогою Microsoft Live Messenger.

Також дуже жвава робота проходить на улюбленому сайті всіх українських та російських підлітків Vkontakte.ru, де учні всієї школи приєднуються до обговорювань, мозкових штурмів, соціологічних опитувань, які проходять у режимі реального часу, та в асинхронному режимі. Учитель виступає координатором

(рис. 3, 4). Цей ресурс має безліч можливостей: обмін швидкими повідомленнями, фотографіями, графіті, аудіо файлами, відеосюжетами, які можна коментувати; створення груп за інтересами, та багато інших. Vkontakte.ru настільки популярний ще тому, що зручна навігація дозволяє швидко освоїтися навіть новачкові у світі Інтернету. До того ж у сучасному мобільному світі неможливо відстежити переміщення всіх цікавих тобі людей без такої постійної бази даних потрібних тобі контактів. Обговорювання в Інтернеті не обмежене рамками часу. Тому, соціальна мережа — найкращий вибір для проектної діяльності.

Приклади тем, які обговорювались в останньому проекті:

1. «Я — чарівник».
2. «У президенти я піду, хай мене навчать!»
3. «Люблю українське телебачення...».
4. «Чи можливо змінити світ?»
5. «Таємниці дружби».

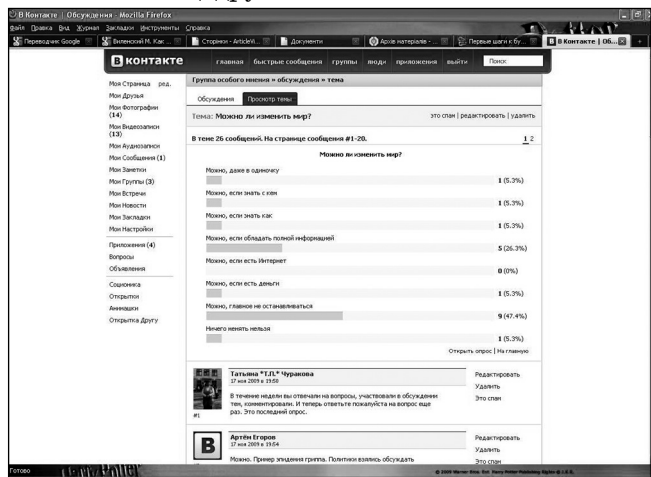

Рис. 3

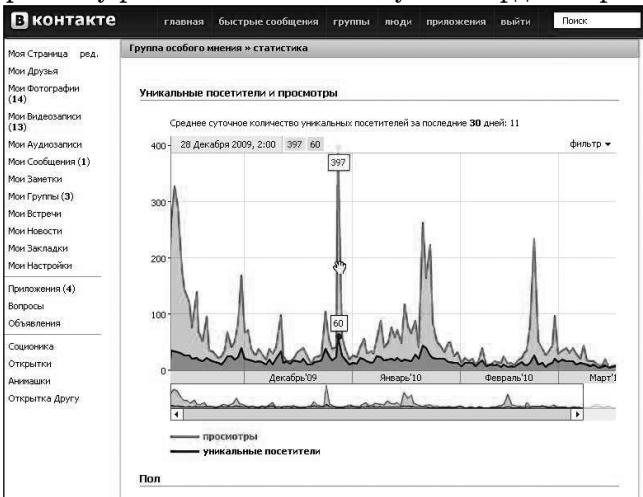

Рис. 2

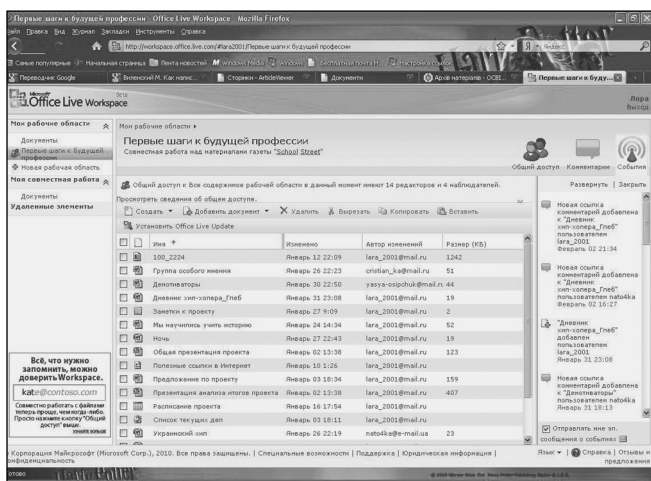

Рис. 4

- Як ви вважаєте, що
 а) неприпустимо у взаємовідносинах друзів?
 б) без чого дружба зникає?

III етап (1,5 тижні). Коли робота з написання статей та створення фоторепортажів закінчилась, починається конкурсний відбір робіт, який проходить знову ж таки у Microsoft Office Live Workspace і соціальному сервісі Vkontakte.ru. В обговоренні можуть брати участь всі учні школи, незалежно від того, працюють вони в межах проекту, чи ні. У процесі обговорювання учасники проекту можуть почути і критику. Тут учитель повинен слідкувати, щоб критика була конструктивною, допомагала учневі розвивати свої здібності. Роль учителя на цьому етапі — створити сприятливу атмосферу у колективі.

Паралельно відбувається процес коректування матеріалів, верстка газети. Тут треба приділити особливу увагу верстальникам: на факультативі зупинитися на таких питаннях, як оформлення першої колони, стилі оформлення друкованої продукції, відповідність графіки змісту.

Так як наша газета існує не перший рік, то у газеті вже є сайт (www.school-street-1.narod.ru), над яким ведеться постійна робота: створюються нові сторінки, додаються новини, статті, фотографії (рис. 5). Якщо у вас немає сайту, то це — великий простір для ще одного виду проектної діяльності і для окремої статті.

Рис. 5

IV етап (3–4 дні). Надзвичайно важливий етап — оцінка проекту. Учителеві оцінка потрібна, щоб зрозуміти, які недоліки у роботі над проектом треба викоринити, як будувати свою подальшу роботу з розвитку проектних умінь у школярів. Оцінюючи будь-яких проект, учитель оцінює прояв певних якостей. Ось найбільш суттєві моменти, на які варто звернути увагу: ступінь самостійності у виконанні різних етапів роботи над проектом, ступінь занурення у групову роботу, чіткість виконання певної ролі, практичне використання предметних і загальношкільних ЗУНів, кількість нової інформації, використаної для виконання проекту, ступінь осмислення використаної інформації, рівень складності, ступінь володіння використаними методиками, а також ступінь володіння сучасною технікою, різноманітним програмним забезпеченням, які є в наявності у школі, оригінальність ідеї та способів вирішення проблеми, осмислення проблеми проекту і формулювання мети проекту, рівень організації і проведення презентації (усне по-

відомлення, письмовий звіт, забезпечення об'єктами наочності), володіння рефлексією та творчий підхід у підготовці об'єктів наочності та презентації, соціальне прикладне значення отриманих результатів (останнє має значення для старшокласників).

Не суть важливо, який результат отримав учень: позитивний чи негативний, хоча в моїй практиці негативних результатів не зустрічалося. Якщо учень не повністю розкрив у статті тему, то хіба може це вважатись негативом? Але ж він працював, замислювався над проблемою, приймав якісь рішення. Важливіше, як він аналізував свою діяльність. На етапі презентації створеного номера газети найголовніше: рефлексія та самоаналіз. Проектант розповідає: як у нього була поставлена робота, як він її зробив і що отримав. Досвідчена у проектуванні дитина може сказати, адекватний його результат затраченим зусиллям чи можна було піти іншим, більш оптимальним шляхом, розкрити тему з іншого боку. Такий самоаналіз дорого коштує. Якщо дитина вміє його робити, вона й оцінку зможе собі поставити. А коли людина готова до самооцінки, вона більш успішно йде по життю (рис. 6).

	КРИТЕРІЙ ОЦІНЮВАННЯ ВИДАННЯ (газети)								Сума балів	
	Зміст			Дизайн		Інше				
	Висхідність тексту: відсутність опечаток, повільності	Оригінальність матеріалу	Різноманітність жанрів	Оформлення 1 колони	Загальний стиль оформлення	Відповідність графіки змісту	Висхідність фотографій	Грамотність авторів	Заповненість видання	
Максимальний бал	20	10	5	20	5	10	10	10	10	100
Оцінка учня										
Оцінка колективу (класу)										
Оцінка учителя										

Рис. 6

Отож, презентацію номера газети можна замінити прес-конференцією у мережі Інтернет. Ми робимо у різний спосіб залежно від потреби.

Цей проект існує декілька років, протягом яких він змінювався, вдосконалювався. Зараз можна з впевненістю сказати, що проектна діяльність іде на користь як дітям, так і вчителю. Я, як учитель, змушена постійно вдосконалювати свої знання з питань технологій, журналістики, фотосправи, постійно шукати нові рішення різноманітних проблем. А діти за допомогою проекту вирішують головне для себе питання: ким бути у житті. І це не тільки питання професії, хоча завдяки проектам за останні пару років кількість школярів, що поступають у ВНЗ філологічного та дизайнерського профілю, суттєво зросла. Це ще питання світогляду, твердої громадянської позиції, яку виробляють старші школярі впродовж роботи над проектом «Перші кроки до професії».

Література

1. Пахомова Н.Ю. Учебные проекты: методология поиска // Учитель. — 2000. — №1. — С. 41–45.
2. Пахомова Н.Ю. Учебные проекты: его возможности // Учитель. — 2000. — №4. — С. 52–55.
3. Пахомова Н.Ю. Метод учебных проектов в образовательном учреждении: Пособие для учителей и студентов педагогических вузов. — М.: АРКТИ, 2003. — 112 с. (Методическая библиотека).
4. Пахомова Н.Ю. Проектное обучение — что это? // Методист. — 2004. — №1.
5. Гузев В.В. «Метод проектов» как частный случай интегральной технологии обучения // Директор школы. — 1995. — №6. — С. 39–47.
6. Чечель И.Д. Метод проектов или попытка избавить учителя от обязанностей всезнающего оракула // Директор школы. — 1998. — №3.